

**ES struktūrfondu ieguldījums
kultūras mantojuma
saglabāšanā un kultūrvides
attīstībā**

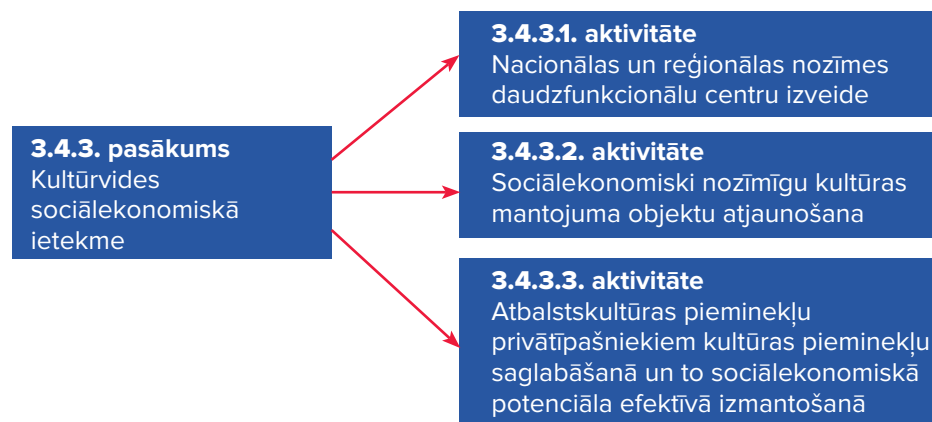
2007.–2013. gada ES fondu plānošanas perioda Darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” 3.4.3. pasākuma “Kultūrvides sociālekonomiskā ietekme” ietekmes un 2014. – 2020. gada ES fondu plānošanas perioda (specifiskā atbalsta mērķa 5.6.1.) (turpmāk – SAM 5.6.1.) ieguldījumu kultūrvides attīstībā ieviešanas efektivitātes izvērtējuma rezultāti

Izvērtējuma mērķis

Izvērtējuma mērķis ir 2007.–2013. gada ES Struktūrfondu plānošanas perioda Darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” 3.4.3. pasākuma “Kultūrvides sociālekonomiskā ietekme” veikto ieguldījumu sociālekonomiskās ietekmes novērtēšana Latvijā un 2014. – 2020. gada ES fondu plānošanas perioda (specifiskā atbalsta mērķa 5.6.1.) ieguldījumu kultūrvides attīstībā ieviešanas efektivitātes izvērtējuma izstrāde.

Kopsavilkums par izvērtējuma aktivitātēm

- Kopumā 3.4.3. pasākums veidoja **90,53 milj. eiro** lielu ieguldījumu no kuriem 48,87 milj. eiro veidoja ES struktūrfondu līdzfinansējums kultūrvides attīstībā, atbalstot 27 projektus laika posmā no 2007. līdz 2013. gadam. Izvērtējuma perioda kultūrvides attīstības aktivitātes bija vērstas uz daudzfunkcionālu centru izveidi, sociālekonomiski nozīmīgu kultūras mantojuma objektu (piemēram, muzeju) atjaunošanu un kultūras pieminekļu saglabāšanu un to sociālekonomiskā potenciāla efektīvu izmantošanu.
- Plānots, ka 5.6.1. SAM finansējums būs ne mazāks kā 67,28 milj. eiro, no kuriem ES fondu finansējums veido 57,19 milj. eiro, kā arī nacionālais publiskais finansējums ne mazāks kā 10,09 milj. eiro kultūrvides attīstībā, atbalstot 5 projektus. Izvērtējuma perioda kultūrvides attīstības aktivitātes vērstas uz Rīgas pilsētas revitalizāciju, uzlabojot atsevišķu Rīgas apkaimju sociālekonomisko vidi un attīstības potenciālu.

Ieguldītais finansējums kultūrvīdē pasākuma 3.4.3. ietvaros, milj. eiro

3.4.3. pasākuma ieviešanas efektivitātes un ilgspējas novērtējums

- 3.4.3. pasākumā ieguldījumi ir veikti infrastruktūrā ar lielu sociālekonomisko potenciālu, kas attīsta tūrismu, nodarbinātību, uzņēmējdarbību un vietējo kultūrvīdi. Lielākā investīciju daļa tika ieguldīta kultūras iestādēs, kas nespēj pilnībā nodrošināt savu ilgtermiņa funkcionalitāti, tāpēc projektu īstenotājiem būtu jāizvērtē iespējamie risinājumi pa ieņēmumu palielināšanai (piemēram, **infrastruktūru izmantojot kā kultūras pasākumu norises vietu**).

3.4.3. pasākuma lietderības un ietekmes izvērtējums

- Muzeju apmeklējumu skaits, neskatoties uz muzeju reorganizāciju, ir palielinājies, ko ir nodrošinājušas gan investīcijas muzeju infrastruktūras attīstībā, gan muzeju popularizēšanas pasākumi, piemēram, Muzeju nakts. Apmeklētāju skaits 3.4.3. pasākumā rekonstruētos muzejos veido **~12%** no visiem 2016. gada muzeja apmeklējumiem Latvijā.
- Kultūras pieminekļu tehniskais stāvoklis plānošanas periodā ir būtiski uzlabojies, tomēr izvērtējamā 3.4.3. pasākuma ietekme uz kultūras pieminekļu tehnisko stāvokli ir salīdzinoši neliela. Daudzfunkcionālo centru izveide nav atstājusi būtisku ietekmi uz kultūras pasākumu apmeklētības pieaugumu, bet palielinājusi kultūras pasākumu kvalitāti un klāstu. Iedzīvotāju skaita izmaiņas ietekmē apmeklējumu skaitu muzejos, kultūras pieminekļos un daudzfunkcionālo centros.
- Pilsētās un novados, kuros tika veikti ES fondu ieguldījumi 3.4.3. pasākuma īstenošanas periodā no 2009.-2016. gadam, ir bijusi dažāda **sociālekonomisko rādītāju** (t.i. tūrisma, uzņēmējdarbības, nodarbinātības) **attīstība**.

Sociālekonomisko ieguvumu analīze

- 3.4.3.1. aktivitātē “Nacionālas un reģionālas nozīmes daudzfunkcionālu centru izveide” tika īstenoti trīs projekti. Kopējā ieguldījumu summa bija 53,43 milj. eiro, kas radīja kopējo īstermiņa ietekmi 11,50 milj. eiro apmērā un ilgtermiņa ietekmi 45,4 milj. eiro apmērā.

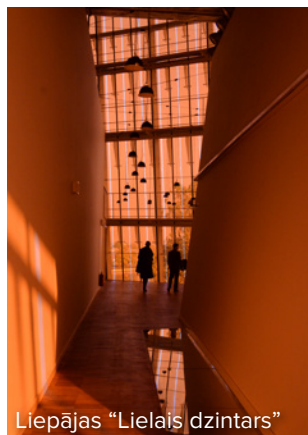
leguldījums kultūrvidē

Realizētie projekti. 2007.–2013. gads

Cēsu Koncertzāle

Liepājas "Lielais dzintars"

- 3.4.3.2. aktivitātē "Sociālekonomiski nozīmīgu kultūras mantojuma objektu atjaunošana" tika īstenoti 6 projekti piecos objektos (4 muzejos un 1 mākslas centrā). Kopējā ieguldījumu summa bija 22,03 milj. eiro, kas radīja kopējo īstermiņa ietekmi 17,11 milj. eiro apmērā un ilgtermiņa ietekmi 0,81 milj. eiro apmērā.
- Veiktie ieguldījumi baznīcu atjaunošanā rada salīdzinoši nelielu sociālekonomisko ietekmi. Būtisku restaurācijas darbu veikšanai baznīcām ir nepieciešami ārējie finanšu līdzekļi, jo draudžu lielums ir atšķirīgs un bieži nav samērīgs ar nepieciešamajiem līdzekļiem restaurācijas darbu finansēšanai. Lai arī baznīcu mērķis primāri ir tā izmantošana reliģiska satura darbībām, plānojot ieguldījumus sakrālā kultūras mantojuma atjaunošanā un saglabāšanā, ir jāpievērš pastiprināta uzmanība to **sociālekonomiskā potenciāla palielināšanai**.
- Veiktā sociālekonomiskā analīze komersantu īpašumā esošajiem kultūras pieminekļu objektiem parāda, ka ekonomiskie ieguvumi no ieguldījumiem komersantu īpašumā esošajiem kultūras pieminekļiem **pārsniedz ieguldījumu vērtību**.

Šķēršļi un problēmas

3.4.3. pasākuma ietvaros īstenoto projektu rezultātā ir mazinātas identificētās attīstības problēmas un šķēršļi (piemēram, nepietiekami attīstīta kultūrvide) pilsētās un novados, kuros tika veiktas investīcijas. Turpmākajos gados ir nepieciešami papildus līdzekļi tālākai kultūras pieminekļu atjaunošanai un saglabāšanai, kā arī jaunu nacionāla līmeņa kultūras būvju izveidei. Lai noteiktu kāda pasākuma ietekmi uz kultūrvides attīstību, ir nepieciešams definēt, kāds ir attīstītas kultūrvides (objektu skaits, pasākumu skaits, pārstāvēto žanru veids un tml.) raksturlielums.

Intervences periodā ir novērojama investīciju kultūrvides attīstībā ietekme uz lielāko daļu Darbības programmā minētajām horizontālajām prioritātēm (piemēram, teritorijas līdzsvarota attīstība, makroekonomikas stabilitāte u.c.).

Bauskas pils

Latgales vēstniecība GORS

Vecā Sv. Ģertrūdes baznīca

Rīgas pilsētas revitalizācija

5.6.1. SAM projektu plānošanas laikā tika izstrādātas ilgtermiņa stratēģijas izstrāde, kuras izstrādē piedalījās dažādu ministriju un institūciju pārstāvi. Projektos apvienojot galvenās nepieciešamības sekmīgai darbības organizēšanai. Tādejādi projektos nodrošinot infrastruktūras **daudzfunkcionālu izmantošanu**.

Līdz 2018. gadam 5.6.1. SAM ietvaros ir īstenots projekts "VEF Kultūras pils rekonstrukcija" un projekta "Kultūras un sporta kvartāla izveide Grīziņkalna apkaimē" I kārtā.

Uzsākta projektu "Prototipēšanas darbnīcas „Rīga Makerspace” izveide nekustamajā īpašumā A.Briāna ielā 13, Rīgā", "Skatuves mākslu dekorāciju darbnīcu un mēģinājuma zāles kompleksa izveide Lubānas ielā 80, Rīgā" un "Starpdisciplinārā izglītības, kultūras un radošo industriju atbalsta centra "TabFab" izveide nekustamajā īpašumā Miera ielā 58a, Rīgā" realizācija.

VEF kultūras pils

Daugavas stadions

Ieteikumi attiecībā uz kultūras nozares attīstību

Kultūras nozares prioritātēm būtu jābūt vērstām uz **jaunrades un inovāciju attīstību**, piemēram, plānojot atbalstu radošajiem kvartāliem, inkubatoriem, plānojot pasākumus digitālo kultūras produktu izveidei, kā arī sadarbības veidošanai starp tradicionālajiem sektoriem, piemēram, muzejiem, un digitālajiem uzņēmumiem jaunu produktu izstrādei muzejiem. Kultūrvides attīstības projekti ietver ļoti dažādas jomas, tai skaitā infrastruktūras, tematiskā satura un kompetenču attīstību, un katrai no jomām var tikt izmantots savs finansējuma avots vai tos kombinācija, piemēram, ESIF, Radošā Eiropa, INTERREG, EEZ un Norvēģijas finanšu instruments u.c.

Galvenie nosacījumi nākamā plānošanas perioda projektu plānošanai ir nodrošināt **integrtu plānošanas pieeju** gan attiecībā uz projektā iesaistītām pusēm, gan projektu veidiem, gan finansēšanas mehānismiem. Svarīgi ņemt vērā katra projekta posma sagatavošanai un izpildei nepieciešamās kompetences un apzināt iespējamus finansējuma avotus, kā arī Kultūras ministrijai nodrošināt nepieciešamo atbalstu.

Izpildītājs SIA "Enviroprojekts" sadarbībā ar SIA "CSE COE"

© 2019

Kultūras ministrija

Finanšu ministrija

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA

Eiropas Savienības
strukturāfundi un
Kohēzijas fonds